ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ ЛАЗАРЕВ КАЊОН ‘’

ЗА ПЕРИОД 2008. – 2012. ГОДИНЕ

(резиме)

1. СТАТУС СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ЛАЗАРЕВ КАЊОН’

Подручје ,,Лазаревог кањона’’ проглашено је за Споменик природе ,,Лазарев кањон’’ 2000. године на предлог Завода за заштиту природе. Влада Републике Србије донела је Уредбу о заштити споменика природе ,,Лазарев кањон’’ (Сл. Гласник Р.С 16 /2000 од 10.05.2000г.) чији чл.1. гласи ,,Део сливног подручја Лазареве реке и планине Малиник ставља се под заштиту као природно добро од изузетног значаја заштите, као споменик природе и сврстава у II категорију (у даљем тексту ,,Споменик природе Лазарев кањон”). На Споменику природе,,Лазарев кањон “ установљава се режим заштите II степена којим се обезбеђује очување природног добра.

Уредбом о стављању под заштиту споменика природ е Лазарев кањон обухваћена су следећа, претходно зашти ћена, природна добра, на основу Закона о заштити спо меника културе и природних реткости :

1) Природни споменик ,,Лазарева пећина ''- проглашен 1949 године.
2) Резерват ,,Малиник ''- проглашен 1957године и новим решењем 1959 године.

О споменику природе ,,Лазарев кањон'' стара се Јавно предузеће ''Србијашуме'' Београд. Уредбом (чл: 4,7,8,9,10,11) прописане су обавезе стараоца.

Законски основ за израду Програма заштите и разв оја Споменика природе ,,Лазарев кањон’’ садржан је у одредбама члана 50. Закона о заштити животне средине (Службен и гласник РС број 66/91,83/92, 53/93, 67/93, 53/95) којим се утврђује да управљач доноси програме и друга акта са мерама заштите и развоја у складу са законом и а ктом о заштити.

Програм заштите и развоја Споменика природе ,,Лазар ев кањон’’ садржи:

- Циљеве,
- Приоритетне задатке и активности на спровођењу заштите,
- Задатке у заштити шума, уређењу вода, пољопривредног земљишта, биљног и жив отињског света, унапређењу ловне и риболовне фауне, истраживања и заштит у спелеолошких објеката и фауне у њима,
- Активности на истраживању и пра ћењу стања природних вредности и културних добара, $_3$ Активности на развоју туризма и других програма за остваривање заштите и развоја, $_3$ Презентацију природних вредности и културних добара,

- Средства потребна за реализацију планираних активности и начин њиховог обезбеђивања.

2. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ВРЕДНОСТИ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ЛАЗАРЕВ КАЊОН”

Споменик природе ,,Лазарев кањон'' налази се у источној Србији ,на ободу планине Кучај и обухвата слив Злотске реке – притоке Црног Тимока. Подручје обухваћено спомеником природе ,,Лазарев кањон'' одликујесе богатством изузетних природних вредности :

- Сплетом кречњачких кањонских долина импозантних димензија и изразитих морфолошких одлика.
- Бројним и веома значајним спелеолошким објектима .
- Интересантним појавама и процесима крашке циркулаци је вода.
- Изузетном флористичком и фитоценолошком разноврснош ћу .
- Богатим и разноврсним животињским светом.
- Великом предеоном разноврснош ћу и лепотом.

Рељеф

Лазарев кањон по више обележја своје морфологије п редставља јединствен и редак феномен флувијалне ерозије и других геморфолоких процеса и то по :

- Изразитости форме кањонских процепа са тесно склопљеним, местимично преко 350м високим литицама .
- Јединственој појави и међусобном просторном односу сплета кањонских долина које су изградиле саставнице Лазареве реке,
- Разноврсној морфопластици кањонских долина(зупци, куле, точила, сипари, џиновски лонци и огромни кречњачки блокови).
- Присуству бројних спелеолошких објеката разли читих по дужини, броју и ме ђусобним односу канала (вишеспратне пе ћине, понорске и изворске пећине), хидрографским функцијама, богатству и разноврсности пећинских седимената .

Флора

- Флора овог подручја броји 720 таксона на нивоу врста и подврста, сврстаних у 345 родова и 71 фамилију, што представља приближно 20% флоре Ср бије и 11% флоре Балканског полуострва .
- Поред изузетног флористичког богатства и разноврсности, флора показује и релативно велику бројност и разноврстан карактер ендемичних и субендемичних биљака.
- Најзначајнији су локални западномезијски ендемити Едраиантхус сербицус, Хиерациум мармореум, Диантхус петреус субсп. ноеанус, док најбројнију групу ендемита представљају Балкански, Балканско-Карпатски и Балканско-Апенински ендемити .
- У флори су са 47 врста најзначајнији реликти терцијарне старости у оквиру којих се посебно истичу ендемореликтне врсте: Ацантхус балцаницус, Ацер интермедиум, Едраинтхус сербицус, Рамонда сербица, Суринга вулгарис, Линариа далматица, Гениста далматица, од којих су последње две у Србији изузетно ретке

Животињски свет

- Значајно фаунистичко богатство и разноврсност представљено је са 35 врста сисара, 96 врста птица, 9 врста гмизаваца, 8 врста водоземаца и бројним недовољно проученим врстама инсеката и пећинске фауне.
- Изузетно богатој и разноврсној фауни љиљака (Цхироптера) представљеној са 18 врста од укупно 26 врста који чине фауну љиљака Србије, где су ове врсте зашти ћене Уредбом Владе као природне реткости.
- Веома разноврсном фонду птица у коме се истичу ретке и значајне грабљивице као што су сури орао (Аqуила цхрусаетас), сиви соко (Фалцо перегринус), буљина и шумска сова (Бубо бубо, Стрих алуцо), као и друге врсте птица ограниченог распрострањења у Србији као што су пузгавац, жутокљуна галица (Пхуроцррау грацулус), водомар(Алцедо алтхис), сиријски шарени детлић (Дендроцопос суриацус), даурска ласта (Хирундо даурица), црвеноглави сврачак (Ланиус сенатор). Већина врста птица констатованих на подручју Лазаревог кањона зашти ћене су Уредбом Владе Републике Србије као природне реткости.
- Присуством риса (Лунх лунх) у околини Лазаревог кањона, при чему му ово подручје може представљати погодно станиште.

Остале вредности

- Злотска (Лазарева) пећина је археолошко налазиште са три културна слоја, са богатим фондом предмета од бакра, камена, костију бронзе и гвож ђа (оруђа, оружја, накит) и другим материјалним траговима остаци (огњишта, стамбених објеката, жрвња) који сведо че о дугом боравку човека (2000г.) на овом месту, начину живота човека бакарног, делом бронзазог и почетком гвозденог доба.

3. ОПШТИ ЦИЉЕВИ, УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА СПОМЕНИКА ПИРОДЕ„ЛАЗАРЕВ КАЊОН"

Средњорочним програмом заштите и развоја споменика природе п ланира се остварење основних функција као што су:

1) заштитна функција
2) васпитно-образовна и културна
3) информативно-пропагандна, промотивна
4) научно-истражива чка
5) производна (на принципима одрживо г развоја)

4. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ

- Успостављање мониторинга екосистема због свеобухватног праћења стања одговарајућих параметара, како природних тако и створених, као и праћење ефеката мера заштите и утицаја дозвољених активности. Обавеза с тараоца је да на овом послу ангажује све институције, односно Биолошки факултет, Шумарски факултет, Завод за заштиту природе и др.
- Сарадња у оквиру националне и међународне мреже зашти ћених подручја и кориш ћење најсавременијих искустава у управљању природним добрима, у складу са тим вршити одговарајуће презентације природних вредности и потенцијала споменика природе.
- Заштиту свих елемената животне средине по највише м огућим еколошким стандардима:
- Старалац ће у оквиру остварења овог циља имати одговоран посао да обезбеди доследно поштовање свих законских прописа из области заштит е животне средине, посебно у делу који морају да испуне сви корисници Споменика природе при извођењу разних активности и радова. Поштовање Закона о процени утицаја на живо тну средину (,,СлужбениглласникРС'', број 135/2004) Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (,,Службени гласник РС'', број 135/2004), Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (,,Службени гласник РС'', број 135/2004) и Закона о заштити животне средине (,,Службени гласник РС'', број 135/2004).
- Формирање базе података, која ће бити у функцији управљања, кориш ћења и праћења стања на подручју споменика природе.
- Успостављање свих видова сарадње са другим корисницима подручја и локалним заједницама, Презентација природних вредности подручја и едукација одговарајућих стручних радника и локалног становништва. У циљу стиму лисања одрживог развоја, старалац у сарадњи са органима локалне самоуправе, надлежним министарствима и кроз разне пројекте имаће водећу улогу у едукацији чуварске службе и локалног становништва о зна чају Споменика природе и дозвољеним активностима

5. ПРОГРАМ МЕРА И АКТИВНОСТИ НА СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ

У складу са зацртаним циљевима планирају се мере и активности:

- На заштити посебних природних вредности: кроз израду и примену Програма и пројеката заштите природних вредности Споменика природе ,,Лаз арев кањон'' и других планских аката (просторни план, урбанистички план за део Лазареве реке, пројекат уређења Верњикице основе - ловне, шумске, риболовне, решавање имовин ско-правних питања везаних за корисника Лазареве пећине и др.).

- На заштити и кориш ћењу обновљивих природних ресурса: кроз Програме и планска акта којима се регулише кориш ћење обновљивих природних ресурса, што је обавеза не само Ј.П ,,Србијашуме'' као стараоца заштићеног природног добра, већ и свих других корисника подручја Споменика природе (локално становништво, турист ичке организације, локална самоуправа и др). Израда програма развоја туризма, програма развоја сточарства.
- У области комуналног и инфраструктурног опремања подручја: ово се у првом реду односи на реконструкцију путева, поправку и изградњу нових пеша чких стаза, видиковца уређење пећине Верњикица, уређење платоа испред Лазареве пећине, чиш ћење Лазареве реке и др.
- У области научно-истражива чких активности: наставити истражива чке активности у Лазаревој пећини уз поштовање услова Завода за заштиту природе. Спровести истраживања утицаја кориш ћења Лазареве пећине у туристичке сврхе на флору и фауну у пећини.
- Због постојања више археолошких налазишта на прост ору споменика природе неопходно је: остварити активну сарадњу са Заводом за заштиту с поменика културе у Нишу и Музејом рударства и металургије у Бору.
- У области презентације свих вредности Споменика природе и едукације становништва: потребно је што више укљу чити медије и Туристичке организације Бора и Бољевца, локалну самоуправу, удружења гра ђана, школе.
- У области сарадње са локалним становништвом и друг им корисницима Споменика природе: старалац има добру комуникацију са локалним становништвом и осталим корисницима Споменика природе. Треба урадити мало више на осмишљавању планова које заједно могу урадити старалац, локална самоуправа, становништво и туристи чке организације.

6. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ЛАЗАРЕВ КАЊОН''

Програм заштите и развоја Споменика природе ,, Лазарев кањон'' урађен је за период 2008. - 2012. година. Средства неопходна за реализацију планираних активности на заштити Споменика природе ,,Лазарев кањон'' износе:

Планирани период	Укупно планирана средства	Средства Ј.П Србијашуме	Средства из буџета Р.Србије	Остала средства
2008 - 2012	12.000 000	3 600 000 (30%)	5 900 000 (49,4%)	2 500 000 (20,6%)

Законом о заштити животне средине (,,СЛ.гл.РС' ', број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94,

53/95) утврђено је да се средства за заштиту и развој зашти ћених природних добара обезбеђују из: буџета, прихода који се остварују обављањем делатности предузећа-управљача, од накнада за кориш ћење природног добра и из других извора, у складу са Законом .

Истим Законом утврђено је да за кориш ћење природног добра друга правна лица и грађани- корисници плаћају надокнаду организацији која управља добром. Средства која се остваре из надокнаде користе се за заштиту и развој зашти ћеног природног добра.

Законом је утврђено да се накнада плаћа за :

- Искоришћавање природног добра за делатности туризма, угоститељства, трговине, снимања филмова и слично .
- Коришћење посебно уређених погодних терена за поједине намене (рекреацију, паркирање, ложишта, постављање реклама).
- Искориш ћавање природних богатстава .
- Кориш ћење имена и знака зашти ћеног природног добра.
- Кориш ћење услуга предузећа који управља зашти ћеним природним добром.

Полазећи од наведених законских решења, а имају ћи у виду, да је овим средњорочним програмом предвиђена реализација одређених задатака и законских обавеза, неопходно је за њихову реализацију обезбедити да се средства обезбеђују у континуитету из свих потенцијалних извора .

Опредељење Ј.П. Србијашуме, у средњоро чном периоду у области обезбеђивања потребних финансијских средстава бит ће усмерено на следеће :

- Да се из сопствених средстава обезбеђују финансијска средства по основу разрађених критеријума и ако буду постојале реалне могућности стварањем интерних фондова.
- Да се средства по основу накнада обезбеђују по свим основама на које упућује Закон, па ће се развијати инструменти за обезбеђивање средстава по овом основу.
- Да се за одређену врсту програмских задатака обезбеђују континуирано средства из Буџета Републике Србије из одгиварају ћих фондова и међународна финансијска средства посебним програмима и пројектима.

Финансијски план за реализацију планираних активности урађен је према калкулативним ценама које су приказане у табели:

Ред. бр.	Врста радова	Јед.мере	Цена коштања (динара)

1	Израда средњорочног програма	ком.	82000
2	Израда годишњег програма	ком.	10500
3	Израда годишњег извештаја	ком.	10000
4	Израда анекса основе газдовања шумама	ха	82
5	Израда анекса ловне основе	ха	82
6	Обележавање граница	ха	164
7	Израда и постављање ознака	ком.	820
8	Израда и постављање информативних ознака	ком.	16400
9	Чување	дин.месечно	
10	Рад на изради планске документације	дин.месечно	
11	Постављање путоказа	ком.	12300
12	Постављање надстрешница са столом и клупом	ком.	8 2000
13	Израда и постављане корпи за смеће	ком.	1640
14	Уређење пеша чких стаза	км.	65600
15	Уређење пута	км.	2000000
16	Заштита од биљних болести и инсеката	ха	820
17	Штампање публикације	ком.	164
18	Презентација и израда WEБ СИТЕ	дин.	82000